

Research Paper

Investigating the Effect of Industrial Tourism on the Sustainable Development of the Pars Special Energy Economic Zone Organization with the Mediating Role of Non-Governmental Organizational Performance

Hossein Izadpanah ¹, Alireza mansori ²

1- M.A. Business Administration, Lamard Branch, Islamic Azad University, Lamard, Iran.

2- Assistant Professor, Department of Business Management, Lamard Branch, Islamic Azad University, Lamard, Iran.

Receive:

18 June 2024

Revise:

28 July 2024

Accept:

16 August 2024

Published online:

21 September 2024

Abstract

The purpose of the current research was to investigate the impact of industrial tourism on the sustainable development of the Pars Energy Special Economic Zone Organization with the role of mediating the performance of non-governmental organizations. The research method was descriptive-survey. The statistical population of the research was made up of 301 experts of Pars Energy Special Economic Zone Organization. A total of 169 people were selected as a statistical sample based on the table of Karjesi and Morgan and by stratified random sampling method. To collect data, standard questionnaires were used for the performance of non-governmental organizations (Alaei, 2016), industrial tourism (Mousavi, 2015). and sustainable development (Alaei, 2016) was used. The validity of the research instrument was confirmed by face and content validity and the reliability of the research instrument was confirmed by Cronbach's alpha coefficient. In order to analyze the data, the structural equation technique was used using LISREL and Spss statistical software. The research findings showed that industrial tourism has a positive and significant effect on the performance of non-governmental organizations and also the sustainable development of Pars Energy Special Economic Zone Organization. The performance of non-governmental organizations has a positive and significant effect on the sustainable development of Pars Energy Special Economic Zone Organization. It showed that industrial tourism has a significant impact on the sustainable development of the Pars Energy Special Economic Zone Organization with the mediating role of non-governmental organizations.

Keywords:

industrial tourism, sustainable development of Pars Energy Special Economic Zone Organization, performance of non-governmental organizations.

Please cite this article as (APA): IzadPanah, H, Mansouri,A. (2024). Investigating the Effect of Industrial Tourism on the Sustainable Development of the Pars Special Energy Economic Zone Organization with the Mediating Role of Non-Governmental Organizational Performance. *Journal of Governance studies & development managemen*, (1) 1, 56-69.

Sponsored by: Institute of Somamos Publications	https://doi.org/10.22034/jgsdm.2024.208218	
Corresponding Author: Alireza Mansouri	https://orcid.org/0000-0001-5330-8672	
Email: Alirezamansori1355@yahoo.com	This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.	

Extended Abstract

Introduction

Industrial tourists include experts, senior engineers, designers and programmers, scientific groups and industrial students, as well as those interested in industry, whose presence attracts and invests in any region. Industrial tourism is an important branch of the tourism industry, which is called the visit of people to industrial sites and industrial heritages, and in addition to providing tourism experience in its various dimensions to visitors, it also contributes to job creation and income generation and raising the level of community awareness (Pourrihan, 2018). Creating industrial tourism, in addition to getting to know the great transformation that has occurred in the region, will result in more interaction of experts and artisans with the industrial complex of the region and will ultimately attract investment in various manufacturing, industrial, and tourism sectors. Also, industrial tourism It is a type of tourism that includes visits to operating companies and industrial heritage, and it provides experiences for the visitor regarding products, production processes, applications, and historical backgrounds (Mousavi, 2015). The current state of countries and the development process of the world shows the importance of the non-governmental sector more than in the past. In sustainable development, non-governmental organizations can play a very important role, that is, non-governmental organizations can be considered a suitable alternative to the government in the field of providing services (Rabizadeh & Nasiri, 2015). Non-governmental organizations are organizations that voluntarily act to mobilize the strength and emotions of volunteers to reduce suffering and with the aim of human development (Alaei, 2016). In some areas, along with natural, historical and cultural attractions, areas, There are towns, sites and attractions that can attract tourists with special interests, which include industrial tourists, and in this field, creativity and solutions should be used to attract these types of tourists. On the other hand, Pars Energy Special Economic Zone On behalf of the Ministry of Petroleum and the National Iranian Oil Company, he is responsible for the administration and management of the operational area of South Pars, Pars Kangan and North Pars (Beyzaie, M., & sedaghati, 2019).

Based on this research, an attempt is made to answer the question whether industrial tourism has a significant impact on the sustainable development of Pars Energy Special Economic Zone Organization with the role of mediating the performance of non-governmental organizations?

Theoretical framework

Industrial tourism:

Industrial tourism is a type of tourism that includes visiting companies and industries whose main activity is not tourism, and visiting the production process, machines, the use of tools and techniques, and the historical record of industries, which is attractive for industrial tourists. The above definition has a certain comprehensiveness, because tourist attractions include sites whose main activity is tourism and also sites whose main activity is not tourism (Pourrihan, 2018). This type of tourism includes human leisure activities. It makes it more possible in the industrial environment and is based on purposeful trips, combined with

education, study and visiting industrial attractions and taking advantage of its diverse phenomena (Dorostkar et al, 2016).

Sustainable development:

The concept of sustainable development can be seen as a continuation of the approach of development concepts, which, within the framework of financial, natural and human resources, tries to expand the improvement of the economic, social and cultural level, and make sustainable human development possible. Improvement in the economic, social and cultural levels along with attention to the rights of future generations and social justice for residents is considered the goal of sustainable development (Hummels, H., & Argyrou, 2020).

NGOs:

The word non-governmental organizations is one of the concepts that, considering the structure, purpose, and also the fact that non-governmental organizations are created based on the internal laws of governments, it weakens the possibility of consensus around a single definition (Lewis et al, 2020).). Non-governmental organizations act as facilitators and by attracting people's participation and attracting small funds and guiding them, in addition to creating social understanding, they speed up the implementation of local and national projects, on the other hand, these organizations monitor and evaluate the process. Carrying out activities inform people about the progress of work, issues and problems and the like. The more the government structure moves towards the recognition of people in social processes, the importance of non-governmental organizations increases (Salehi & Shateri, 2024).

(Szromek & Herman, 2019) conducted a research titled "Creating business in industrial tourism: a case study of historical and industrial monuments in Greece" among tourism organizations in Greece. The results of the research showed that the flexibility of tourism and industrial and historical attractions can play a role in the prosperity of this industry. (Rayanzeki et al, 2018) conducted a research titled "Environmental NGOs, policy entrepreneurs of market-based tools for ecosystem services and industrial tourism" in non-governmental and non-governmental organizations in France. The results of the research showed that when the government cannot sufficiently defend its economic and political sovereignty by producing public policies, then environmental non-governmental organizations come into action as strong policymakers who are able to spread standards and policies.

Research Methodology

The research method is descriptive-survey in nature and practical in terms of purpose. The statistical population of the research consists of 301 experts of Pars Energy Special Economic Zone Organization. The sample size was determined based on the Karjesi and Morgan table of 169 people and the relative stratified random sampling method was used. Library and field methods were used to collect data. In order to determine the validity of the research tool, form and content were used and confirmed. Cronbach's alpha coefficient was used to determine the reliability of the research tools. Descriptive and inferential statistics were used to analyze the collected data. In order to test the research hypotheses, Kolmogorov Smirnov test was used to check the normality of the data distribution and the structural equation method was used to check the effect of independent and mediating variables on the dependent variable using SPSS and LISREL statistical software.

Research Findings

Descriptive statistics related to demographic information showed that male experts constituted 69% (116 people) and female experts 31% (53 people) of the sample size. Experts with the age group of 20-30 years 11% (18 people), experts with the age group of 31-40 years 54% (91 people), experts with the age group of 41-50 years 29% (49 people) and experts with the age group of 51-60 years 6% (11 people) formed the sample members. 16% (28 people) experts with specialized doctorate education, 51% (86 people) experts with master's education and 33% (55 people) experts with bachelor's education made up the sample members. Descriptive statistics related to research variables showed that culture variable has the highest mean and transport structures variable and transfer have the highest variance. The results of inferential statistics indicated that the absolute value of the indirect value of Sobel's test is (6.783), which is higher than (1.96). Based on this, it can be concluded that the indirect effect of industrial tourism on Sustainable development is mediated by the performance of meaningful non-governmental organizations and the mentioned hypothesis has been confirmed.

Conclusion

The first hypothesis examines the impact of industrial tourism on the performance of non-governmental organizations. The results of this hypothesis are consistent with the research findings of (Alaei, 2016) and are supported. In his research, he concluded that the impact of the activities of non-governmental organizations is lower than the average level, and the level of influence of the activities of non-governmental organizations in the field of goal setting, education and cultural creation, advertising and attracting tourists is lower than the average level. The result is explained in this way that the tourism industry is currently one of the most profitable The sectors of the global economy have economic, socio-cultural, environmental and security effects. Tourism development is effective in sustainable economic and socio-cultural development of tourism destinations, and the success of tourism depends on the facilities of welfare and comfort services, information and tourism potentials of each geographical area. Therefore; Resolving the bottlenecks and planning in order to actualize the hidden potentials and talents of the regions and understanding the needs of tourism and tourists is of fundamental importance in managing the flow of tourism. Lack of proper planning, such an approach causes concerns and fears of threats and destruction of identity, environment And the natural, historical and cultural heritage of local residents.

The second hypothesis examines the impact of non-governmental organizations on sustainable development. The results of this hypothesis are consistent with the research findings of (Rajabnejad sheikhani et al, 2019) and are supported. There is a positive and significant relationship between the increase in employment and the level of income in the studied villages. The result is explained in this way that today development as a process is the most important issue in countries, especially in developing countries. The realization of progress and development of countries also requires the use of of people's talent and ability and their active presence and participation in the development stages, as they consider development and participation to be intertwined and the development process is associated with stability and success when it is accompanied by the increase of people's participation. In

this context, although the institutions and there are different organizations, but the most important and main way of taking advantage of the active and all-round participation of the people in the development process are non-governmental organizations, which as the third sector, along with the private sector (market) and the government (public) in the administration of society have a role, in recent decades, the role of non-governmental organizations in the administration of community affairs has increased and the activities of these organizations are increasingly appreciated. One of the reasons for the emergence of non-governmental organizations has been the inefficiency of government organizations in carrying out some community affairs.

The third hypothesis examines the impact of industrial tourism on the sustainable development of the organization. The results of this hypothesis are consistent with the research findings (Szromek & Herman, 2019) and are supported. In their research, they concluded that the existence of tourism flexibility and attraction Industrial and historical events can play a role in the prosperity of this industry. The result is explained in this way that the strategic and important role of Pars Energy Special Economic Zone is undeniable, both in regional development and in national development. The formation of Pars Energy Special Economic Zone followed by the presence of large domestic and foreign companies to implement and complete the phases of refineries, petrochemical complexes, development of various industries and related activities along with attracting a large number of labor forces, the importance of this region to It has promoted the title of the country's largest economic growth center and as a regional and national growth center has had a major impact on the structures of the region. Creating a field for industrial activities, services, customs, transportation, repairs, industries related to oil, gas and petrochemical industry, expanding the electricity network and tourism industry, eliminating deprivation, creating employment and developing these activities are among the most obvious side achievements resulting from The development of this region will be as a result of the need to investigate the impact of these changes on the development of the region for future planning.

The fourth hypothesis examines the mediating role of non-governmental organizations in the impact of industrial tourism on sustainable development. The results of this hypothesis are consistent with and supported by the research findings of (Kruczek & Kruczek, 2016). In their research, they concluded that industrial attractions and the restoration of natural and industrial places and the creation of tourist routes in these areas can The development of the industrial tourism industry should increase. The result is explained in this way that one of the most important requirements for the establishment of the Pars Energy Special Economic Zone Organization is to create the necessary infrastructure and facilities for industrial facilities as well as for the people who work there. Building roads and highways, wharves and ports, providing and improving water, electricity and gas infrastructures, creating recreational facilities and educational and health centers are among these examples that the residents and the tourism industry are naturally These facilities were benefited.

Based on this, it is suggested that the government organizations provide the necessary foundations for the active presence and participation of non-governmental organizations in the decision-making process of the council. Considering the high number of members of non-governmental organizations, it is recommended that the talents and abilities of these members

be identified. and be used in order to achieve the goals of non-governmental organizations. It is suggested that Pars Energy Special Economic Zone Organization pay more attention to the suggestions and expert opinions and scientific methods provided by non-governmental organizations and use them in practice. It is suggested that a monthly or annual membership fee be taken from the members of non-governmental organizations, albeit in a small amount, in order to reduce some of the financial needs of these organizations. be established with international non-governmental organizations in order to use the technology and innovations of other organizations.

مقاله پژوهشی

بررسی تاثیر گردشگری صنعتی بر توسعه پایدار سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس با نقش میانجی عملکرد سازمانهای مردم نهاد

حسین ایزدپناه^۱، علیرضا منصوری^۲

۱- کارشناس ارشد مدیریت بازرگانی، واحد لامرد، دانشگاه آزاد اسلامی، لامرد، ایران.

۲- استادیار گروه مدیریت بازرگانی، واحد لامرد، دانشگاه آزاد اسلامی، لامرد، ایران.

چکیده

هدف از اجرای پژوهش حاضر بررسی تاثیر گردشگری صنعتی بر توسعه پایدار سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس با نقش میانجی عملکرد سازمانهای مردم نهاد بود. روش تحقیق توصیفی-پیمایشی بود. جامعه آماری پژوهش را کارشناسان سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس به تعداد ۳۰۱ نفر تشکیل دادند. تعداد، ۱۶۹ نفر بر اساس جدول کرجسی و مورگان و به روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای نسبی به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. جهت گردآوری داده ها از پرسشنامه های استاندارد عملکرد سازمانهای مردم نهاد (Alaei, 2016)، گردشگری صنعتی (Mousavi, 2015) و توسعه پایدار (Alaei, 2016) استفاده شد. روایی ابزار پژوهش توسط روایی صوری و محتوا و پایایی ابزار پژوهش توسط ضریب آلفای کرونباخ مورد تأیید قرار گرفت. به منظور تحلیل داده ها از تکنیک معادلات ساختاری با استفاده از نرم افزار آماری LISREL و SPSS استفاده شد. یافته های پژوهش نشان داد که گردشگری صنعتی بر عملکرد سازمانهای مردم نهاد و همچنین توسعه پایدار سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس تاثیر مثبت و معناداری دارد. عملکرد سازمانهای مردم نهاد بر توسعه پایدار سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس تاثیر مثبت و معناداری دارد. نتایج پژوهش نیز نشان داد که گردشگری صنعتی بر توسعه پایدار سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس با نقش میانجی عملکرد سازمانهای مردم نهاد تاثیر معناداری دارد.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۳/۲۹

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۴/۲۸

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۵/۲۶

تاریخ انتشار آنلاین: ۱۴۰۳/۰۶/۳۱

کلید واژه ها:

گردشگری صنعتی، توسعه پایدار سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس، عملکرد سازمانهای مردم نهاد.

لطفاً به این مقاله استناد کنید (APA): ایزدپناه، حسین؛ منصوری، علیرضا. (۱۴۰۳). بررسی تاثیر گردشگری صنعتی بر توسعه پایدار سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس با نقش میانجی عملکرد سازمانهای مردم نهاد. *دوفصلنامه مطالعات حکمرانی و مدیریت توسعه*، (۱) ۵۶-۶۹.

	https://doi.org/10.22034/jgsdm.2024.208218	تحت حمایت: موسسه انتشاراتی سما موس
	https://orcid.org/0000-0001-5330-8672	نویسنده مسئول: علیرضا منصوری
	این مقاله تحت شرایط https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed_fa قابل بازنشر است.	ایمیل: Alirezamansori1355@yahoo.com

مقدمه

گردشگران صنعتی شامل کارشناسان، مهندسان ارشد، طراحان و برنامه نویسان، گروه های علمی و دانشجویان صنعتی و همچنین علاقه مندان به صنعت می باشند که حضور آن ها موجب جذب و سرمایه گذاری در هر منطقه می گردد. گردشگری صنعتی شاخه مهمی از صنعت گردشگری است که به بازدید مردم از سایت های صنعتی و میراث های صنعتی گفته می شود و علاوه بر اینکه تجربه گردشگری را در ابعاد مختلف آن به بازدیدکنندگان ارائه می دهد، در اشتغال زایی و درآمدزایی و اعتلای سطح آگاهی جامعه نیز سهیم است (Pourrihan, 2018). ایجاد گردشگری صنعتی علاوه بر آشنایی با تحول عظیم به وجود آمده در منطقه، تعامل بیشتر کارشناسان و صنعتگران را با مجموعه صنعتی منطقه در پی خواهد داشت و در نهایت موجب جذب سرمایه گذاری در بخش های مختلف تولیدی، صنعتی، گردشگری خواهد شد همچنین، گردشگری صنعتی یک نوع از گردشگری است که شامل بازدید از شرکت های عملیاتی و میراث های صنعتی می باشد و آن تجربیاتی را برای بازدیدکننده با توجه به محصولات، فرآیندهای تولید، برنامه های کاربردی و پیش زمینه های تاریخی ارائه می دهد (Mousavi, 2015). وضعیت فعلی کشورها و روند توسعه جهان بیش از گذشته اهمیت بخش غیردولتی را نشان می دهد. در توسعه پایدار برای سازمانهای مردم نهاد می توان نقش بسیار مهمی متصور شد یعنی سازمانهای مردم نهاد را می توان جایگزینی مناسب برای دولت در زمینه ارائه خدمات دانست (Rabizadeh & Nasiri, 2015). سازمانهای مردم نهاد سازمانهایی هستند که داوطلبانه در جهت بسیج نیرو و احساسات داوطلبان برای کاهش رنج ها و با هدف توسعه انسانی عمل می کنند (Alaei, 2016). در بعضی مناطق در کنار جاذبه های طبیعی، تاریخی و فرهنگی، مناطق، شهرکها، سایت ها و جاذبه هایی وجود دارند که می توانند گردشگرانی را با علائق ویژه جذب نمایند که شامل گردشگران صنعتی می شود که در این زمینه نیز باید با خلاقیت ها و راهکارهایی به جذب این نوع گردشگران پرداخت. از طرفی منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس به نمایندگی از وزارت نفت و شرکت ملی نفت ایران، وظیفه اداره و راهبری حوزه عملیاتی پارس جنوبی، پارس کنگان و پارس شمالی را بر عهده دارد (Beyzaie, M., & sedaghati, 2019).

بدون شک یکی از سازمانهای مهم، شرکت های پتروشیمی منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس جنوبی می باشد که به عنوان یکی از بخشهای اصلی صنعت نفت از جمله صنایع مهم و مادر کشور است. این صنعت به عنوان یکی از گزینه های مهم صادرات غیرنفتی در جهت شکوفایی اقتصادی کشور، توسعه، بومی کردن فناوری و گسترش صنایع جانبی اعم از صنایع پایین دستی و یا صنایع تامین کننده نیازهای فنا، مهندسی، تحقیقاتی در کشور نقش اساسی دارد (Damari et al, 2020). کشف میدان گازی پارس و به دنبال آن احداث منطقه ویژه پارس منجر به بروز تغییرات زیادی در منطقه شد. شکل گیری صنایع نفت و گاز در منطقه موجب جذب سرمایه گذاری ها و به دنبال آن اشتغال زایی در منطقه گردید. رشد صنایع و زیر ساخت های مربوطه نیز موجب تغییرات کالبدی در منطقه شد. از سوی دیگر با ورود صنایع آسیب های گوناگون اجتماعی، فرهنگی، زیست محیطی که تا قبل از آن زمان وجود نداشت، بوجود آمد (Ashournejad et al, 2019). منطقه پارس پیش از حضور صنایع گاز در یک دهه اخیر دارای هیچ گونه واحد صنعتی نبوده و زندگی به صورت طبیعی جریان داشته است. به دلیل دور افتاده بودن منطقه، فقدان اهمیت استراتژیک اقتصادی و بافت روستایی آن بخش های آن از حداقل امکانات شهری بهره مند بوده اند. با ورود صنعت دگرگونی های زیادی در این بخش ها صورت گرفت و بسیاری از مناطق روستایی با ورود صنعت به شهر تبدیل شدند. به طور کلی ورود صنعت به اجتماعات محلی، دگرگونی هایی را در ساختار اکولوژیکی منطقه، روابط اقتصادی و اجتماعی، شیوه معیشت و سبک زندگی مردم به وجود آورده که معمولاً با توسعه صنعتی منطقه آمیخته است (Malghan, 2018). موقعیت مورد نظر برای منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس مزایای قابل توجهی دارد، از جمله کمترین وجود فرودگاه، دسترسی

مستقیم به آب دریا، عمق مناسب سواحل سواحل از نظر بندری، برخورداری از شبکه های تاسیسات زیرساختی شریانهای ارتباطی فرمانطقه ای، وجود نیروی کار بالقوه در شهرها و روستاهای اطراف، طبیعت سرسبز و چشم اندازهای طبیعی زیبا، از طرفی سازمانهای مردم نهاد اساس دستیابی به مشارکت روز افزون توسعه پایدار شهرها به شمار می روند (Jami, 2016). بر این اساس در این تحقیق تلاش می شود تا به این سوال پاسخ داده شود که آیا گردشگری صنعتی بر توسعه پایدار سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس با نقش میانجی عملکرد سازمانهای مردم نهاد تاثیر معناداری دارد؟

مبانی نظری پژوهش

گردشگری صنعتی:

گردشگری صنعتی نوعی گردشگری مشتمل بر دیدار از شرکتها و صنایعی است که فعالیت اصلی آنها گردشگری نیست و دیدار از پروسه تولید، ماشین آلات، کاربرد ابزارها و فنون و سابقه تاریخی صنایع است که برای گردشگران صنعتی جذابیت دارد. تعریف فوق از جامعیت خاصی برخوردار است، زیرا جاذبه های گردشگری شامل سایت هایی که گردشگری فعالیت محوری آنهاست و نیز سایت هایی که فعالیت محوری آنها گردشگری نیست را در برمی گیرد (Pourrihan, 2018). این نوع از گردشگری، فعالیت های فراغتی انسان را بیشتر در محیط صنعتی امکان پذیر می سازد و مبتنی بر مسافرت های هدفمند، توأم با آموزش، مطالعه و بازدید از جاذبه های صنعتی و بهره گیری از پدیده های متنوع آن است (Dorostkar et al, 2016). گردشگری صنعتی از طیف گسترده ای از گزینه های ویژه تشکیل شده که از بازدید علمی دانش آموزان و دانشجویان تا دیدار صنعتگران برای عقد قرارداد و یا سفر گردشگر به عنوان بخشی از یک مسافرت را شامل می شود (Rayanzeki et al, 2018).

توسعه پایدار:

مفهوم توسعه پایدار را می توان به استمرار بخشی در رویکرد مفاهیم توسعه ای دانست که در چارچوب منابع مالی، طبیعی و انسانی سعی دارد تا ضمن گسترش بهبود سطح اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، توسعه پایدار انسانی را نیز ممکن می گرداند. بهبود در سطوح اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی همگام با تلفات به حقوق آیندگان و عدالت اجتماعی برای باشندگان، هدف توسعه پایدار به حساب می آید (Hummels, H., & Argyrou, 2020). تولبا¹ (۲۰۰۱) در کتاب «توسعه پایدار: معیارها و فرصت ها» چنین می نویسد: «در مفهوم عام، توسعه پایدار می بایستی به کمک مردم فقیر بپردازد، زیرا ایشان بدون اراده و بیش از دیگران، به تخریب محیط زیست می پردازند. توسعه نبایستی کیفیت محیط زیست را پایین بیاورد و نباید بهره وری را در طول یک دوره طولانی کاهش دهد (Eustachio et al, 2019).

سازمان های مردم نهاد:

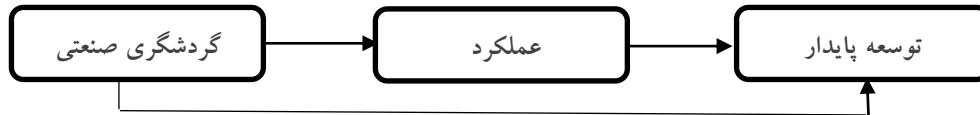
لفظ سازمانهای مردم نهاد از مفاهیمی است که با توجه به ساختار، هدف و همچنین این موضوع که سازمانهای مردم نهاد بر اساس حقوق داخلی دولت ها به وجود می آیند، امکان اجماع نظر پیرامون یک تعریف واحد را کمرنگ می نماید (Lewis et al, 2020). سازمانهای غیردولتی به عنوان تسهیل کننده عمل کرده و با جلب مشارکت مردمی و جذب سرمایه های کوچک و هدایت آنها، علاوه بر ایجاد تفاهم اجتماعی، اجرای پروژه های محلی و ملی را تسریع می کنند از سوی دیگر این سازمان ها با اعمال نظارت و ارزیابی فرآیند انجام فعالیت ها مردم را از پیشرفت کار مسائل و مشکلات و امثال آن آگاه می نمایند. هر اندازه که ساختار حکومت به سمت رسمیت شناختن مردم در فرآیندهای اجتماعی پیش می رود، اهمیت نهادهای غیر دولتی فزونی می گیرد (Salehi & Shateri, 2024).

¹ - Toolba

پیشینه پژوهش

(Szromek & Herman, 2019) تحقیقی با عنوان «ایجاد تجارت در گردشگری صنعتی: مطالعه موردی آثار تاریخی و صنعتی یونان» در میان سازمانهای گردشگری در یونان انجام دادند. نتایج تحقیق نشان داد که وجود انعطاف پذیری گردشگری و جاذبه های صنعتی و تاریخی می تواند در رونق سازی این صنعت نقش داشته باشد. (Rayanzeki et al, 2018) تحقیقی با عنوان «سازمانهای غیردولتی زیست محیطی، کارآفرینان سیاست ابزارهای مبتنی بر بازار برای هدمات اکوسیستم و گردشگری صنعتی» در سازمانهای مردم نهاد و غیردولتی در فرانسه انجام دادند. نتایج تحقیق نشان داد که زمانی که دولت به اندازه کافی نمی تواند از تولید سیاست های عمومی خود دفاع حاکمیت اقتصادی و سیاسی داشته باشد پس از آن سازمانهای غیردولتی زیست محیطی به عنوان سیاستگذاران قوی که قادر به پخش استانداردها و سیاستها هستند وارد عمل می شوند. (Rajabnejad sheikhani et al, 2019) تحقیقی با عنوان «بررسی نقش گردشگری در توسعه پایدار روستایی با تأکید بر ابعاد اقتصادی» انجام دادند. نتایج تحقیق نشان داد که بین گردشگری و افزایش اشتغال و سطح درآمد در روستاهای مورد مطالعه رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. (Beyzaie & sedaghati, 2019) تحقیقی با عنوان «برنامه ریزی توسعه گردشگری پایدار: شناسایی عناصر پایه و ارزیابی وضعیت» در سازمان گردشگری در بنجورد انجام دادند. نتایج تحقیق نشان داد که ایجاد و پررنگ کردن عامل جذابیت در عناصر گردشگری شهرستان، عوامل اقتصادی محرک گردشگری و برنامه ریزی و سرمایه گذاری در زمینه زیرساختهای لازم برای گردشگری جزء مهمترین عوامل در توسعه صنعت گردشگری پایدار بوده اند. (Pourrihan, 2018)، تحقیقی با عنوان «امکان سنجی ظرفیت های گردشگری صنعتی در منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس» انجام داد. نتایج تحقیق نشان داد که در صورت مدیریت صحیح، منطقه خلیج فارس (عسلویه) دارای پتانسیل لازم جهت جذب گردشگر صنعتی می باشد. (Malghan, 2018) تحقیقی با عنوان «بررسی استراتژی های سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس برای توسعه پایدار عسلویه» انجام داد. نتایج تحقیق نشان داد که به کارگیری رویکردها و شیوه های مشارکتی در سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس در توسعه پایدار عسلویه تاثیر دارد. (Kruczek & Kruczek, 2016) تحقیقی با عنوان «جهانگردی پس از صنعتی به عنوان ابزاری برای احیای محیط حوضه نفتی سابق در کوههای کارپات لهستان» در سازمانهای نفتی در کارپات لهستان انجام دادند. نتایج تحقیق نشان داد که جاذبه های صنعتی و احیاء مکانهای طبیعی و صنعتی و ایجاد مسیرهای توریستی در این مناطق می تواند بر توسعه صنعت توریسم صنعتی بیفزاید. (Alaei, 2016) تحقیقی با عنوان «بررسی نقش سازمانهای مردم نهاد در توسعه گردشگری پایدار شهر اهواز» انجام داد. نتایج تحقیق نشان داد که میزان تاثیر فعالیتهای سازمانهای مردم نهاد کمتر از حد متوسط است و میزان تاثیر فعالیتهای سازمانهای مردم نهاد در زمینه هدف گذاری، آموزش و فرهنگ سازی و تبلیغات و جذب گردشگر کمتر از حد متوسط است. (Jami, 2016) تحقیقی با عنوان «آثار و پیامدهای منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس بر توسعه منطقه ای شهرستان کنگان» انجام داد. نتایج تحقیق نشان داد که شکل گیری منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس از سویی منجر به تغییرات عظیمی در سطح منطقه شد که به موجب آن شهرستان کنگان نیز از این امکانات ایجاد شده منتفع شد و دگرگونی های عظیمی بویژه از منظر کالبدی، زیربنایی، اقتصادی را منجر شد. (Dorostkar et al, 2016)، تحقیقی با عنوان «امکان سنجی منطقه خلاق با تئوری گردشگری صنعتی» در سازمان گردشگری یزد انجام دادند. نتایج بیانگر تئوری گردشگری صنعتی به عنوان گزینه مناسب شکل گیری منطقه خلاق مطرح می باشد. چرخه منطقه خلاق شامل: نوآوری، سرمایه اجتماعی، کیفیت زندگی، سرمایه انسانی خلاق می باشد. (Kelboro & Stellmacher, 2015) تحقیقی با عنوان «مناطق حفاظت شده به عنوان فضاهای رقابت: تعامل بین سازمان مردم نهاد و مردمان محلی» در پارک ملی نیچ در افریقا و افراد محلی انجام دادند. نتایج تحقیق نشان داد که نیازهای محلی، منافع سیاسی منطقه در بسیاری از پارکهای محلی در کسورهای جنوب صحرای

افریقا یافت می شود. در نهایت وضعیت در این پارک به گونه ای است که یک نوع برنامه ریزی یکپارچه یا مشارکت همه ذینفعان و مردمان محلی مورد نیاز است. مدل مفهومی پژوهش در قالب شکل (۱) ارائه شده است.

شکل ۱: مدل مفهومی پژوهش (Alaei, 2016؛ Mousavi, 2015)

فرضیه های پژوهش عبارت است از:

۱. گردشگری صنعتی بر عملکرد سازمانهای مردم نهاد تاثیر معناداری دارد.
۲. عملکرد سازمانهای مردم نهاد بر توسعه پایدار سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس تاثیر معناداری دارد.
۳. گردشگری صنعتی بر توسعه پایدار سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس تاثیر معناداری دارد.
۴. گردشگری صنعتی بر توسعه پایدار سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس با نقش میانجی عملکرد سازمانهای مردم نهاد تاثیر معناداری دارد.

روش شناسی پژوهش

روش پژوهش به لحاظ ماهیت توصیفی-پیمایشی و به لحاظ هدف کاربردی است. جامعه آماری پژوهش را کارشناسان سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس به تعداد ۳۰۱ نفر تشکیل می دهند. لازم به ذکر است واحدهای زیر مجموعه این سازمان که مدنظر محقق می باشد عبارتند از: واحد روابط عمومی، واحد تشریفات و بازدیدها، واحد پژوهش، واحد آموزش، واحد مدیریت خدمات شهری، واحد حراست. حجم نمونه بر اساس جدول کرجسی ومورگان ۱۶۹ نفر تعیین شد و از روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای نسبی استفاده شد. جهت گردآوری داده ها از روش کتابخانه ای و میدانی استفاده شد. جهت تعیین روایی ابزار پژوهش از صوری و محتوا استفاده شد و مورد تأیید قرار گرفت. برای تعیین پایایی ابزارهای پژوهش از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد که در جدول (۱) ارائه شده است. به منظور تجزیه و تحلیل داده های گرد آوری شده از آمارهای توصیفی و استنباطی استفاده شد. جهت آزمون فرضیه های پژوهش، ابتدا از آزمون کولموگروف اسمیرنوف جهت بررسی نرمال بودن توزیع داده ها و روش معادلات ساختاری به منظور بررسی میزان تاثیر متغیرهای مستقل و میانجی بر متغیر وابسته با استفاده از نرم افزارهای آماری SPSS و LISREL استفاده شد.

جدول ۱: ضریب آلفای کرونباخ پرسشنامه های پژوهش

ضریب آلفای کرونباخ	پرسشنامه
۰,۸۲	عملکرد سازمانهای مردم نهاد
۰,۸۷	گردشگری صنعتی
۰,۸۹	توسعه پایدار

در ادامه ابزارهای پژوهش تشریح شدند.

الف. عملکرد سازمانهای مردم نهاد: این متغیر توسط پرسشنامه برگرفته از تحقیق (Alaei, 2016) در ۲۳ گویه و شامل سه مولفه (هدفگذاری، آموزش و فرهنگ سازی، تبلیغات) و بر اساس طیف لیکرت ۵ گزینه ای (کاملاً مخالف (۱)، مخالف (۲)، تاحدودی موافق (۳)، موافق (۴) و کاملاً موافق (۵)) تنظیم شده است.

ب. گردشگری صنعتی: این متغیر توسط پرسشنامه برگرفته از تحقیق (Mousavi, 2015) در ۱۴ گویه و بر اساس طیف لیکرت ۵ گزینه ای (کاملاً مخالف (۱)، مخالف (۲)، تاحدودی موافق (۳)، موافق (۴) و کاملاً موافق (۵)) تنظیم شده است.

ج. توسعه پایدار سازمانی: این متغیر توسط پرسشنامه برگرفته از تحقیق (Alaei, 2016) در ۱۰ گویه و سه مؤلفه (ساختارهای حمل و نقل، زیرساخت، فرهنگ) و بر اساس طیف لیکرت ۵ گزینه ای (کاملاً مخالف (۱)، مخالف (۲)، تاحدودی موافق (۳)، موافق (۴) و کاملاً موافق (۵)) تنظیم شده است.

یافته‌های پژوهش

آمار توصیفی مربوط به اطلاعات جمعیت شناختی نشان داد که کارشناسان مرد ۶۹ درصد (۱۱۶ نفر) کارشناسان زن ۳۱ درصد (۵۳ نفر) حجم نمونه را تشکیل دادند. کارشناسان با رده سنی ۳۰-۲۰ سال ۱۱ درصد (۱۸ نفر)، کارشناسان با رده سنی ۴۰-۳۱ سال ۵۴ درصد (۹۱ نفر)، کارشناسان با رده سنی ۵۰-۴۱ سال ۲۹ درصد (۴۹ نفر) و کارشناسان با رده سنی ۶۰-۵۱ سال ۶ درصد (۱۱ نفر) اعضای نمونه را تشکیل دادند. کارشناسان دارای تحصیلات دکتری تخصصی ۱۶ درصد (۲۸ نفر)، کارشناسان دارای تحصیلات کارشناسی ارشد ۵۱ درصد (۸۶ نفر) و کارشناسان با تحصیلات کارشناسی ۳۳ درصد (۵۵ نفر) اعضای نمونه را تشکیل دادند.

جدول ۲: آمار توصیفی مربوط به اطلاعات جمعیت شناختی اعضای نمونه

متغیر کیفی	سطح	فراوانی	درصد فراوانی	درصد فراوانی تجمعی
جنسیت	مرد	۱۱۶	۶۹	۶۹
	زن	۵۳	۳۱	۱۰۰
سن	۲۰-۳۰	۱۸	۱۱	۱۱
	۳۱-۴۰	۹۱	۵۴	۶۵
	۴۱-۵۰	۴۹	۲۹	۹۴
	۵۱-۶۰	۱۱	۶	۱۰۰
تحصیلات	دکتری	۲۸	۱۶	۱۶
	کارشناسی ارشد	۸۶	۵۱	۶۷
	کارشناسی	۵۵	۳۳	۱۰۰

مشخصه‌های آمار توصیفی متغیرهای پژوهش در جدول (۳) نشان داده شده است.

جدول ۳: آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

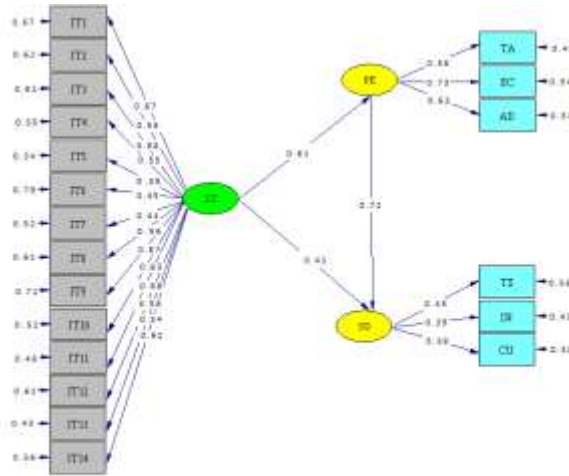
متغیر	میانگین	انحراف معیار	واریانس	چولگی	کشیدگی
هدفگذاری	۲/۸۲	۰/۶۶	۰/۴۴۱	-۰/۳۰۶	۰/۳۸۰
آموزش و فرهنگ سازی	۲/۷۱	۰/۶۹	۰/۴۸۱	-۰/۱۱۶	-۰/۴۳۸
تبلیغات	۲/۷۸	۰/۵۷	۰/۳۳۴	-۰/۲۹۰	-۰/۱۱۷
عملکرد سازمانهای مردم نهاد	۲/۷۹	۰/۵۵	۰/۳۰۶	-۰/۲۴۶	-۰/۴۵۴
گردشگری صنعتی	۲/۶۵	۰/۵۲	۰/۲۷۴	-۰/۱۸۲	۰/۱۱۲
ساختارهای حمل و نقل	۲/۰۵	۰/۸۲	۰/۶۸۱	-۰/۶۳۹	-۰/۲۲۳
زیرساخت	۲/۰۴	۰/۸۱	۰/۶۵۷	۰/۶۰۹	-۰/۴۲۱
فرهنگ	۲/۹۳	۰/۶۳	۰/۴۶۸	-۰/۳۹۱	-۰/۱۰۸
توسعه پایدار	۲/۳۱	۰/۶۷	۰/۴۱۹	۰/۴۳۹	-۰/۳۷۰

جدول (۳) نشان داد که متغیر فرهنگ دارای بالاترین میانگین و متغیر ساختارهای حمل و نقل دارای بالاترین واریانس می باشند. جهت مشخص نمودن روش اجرای آمار استنباطی از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف استفاده شد که نتایج آن در جدول (۴) ارائه شده است.

جدول ۴: نتایج آزمون K-S برای متغیرهای تحقیق

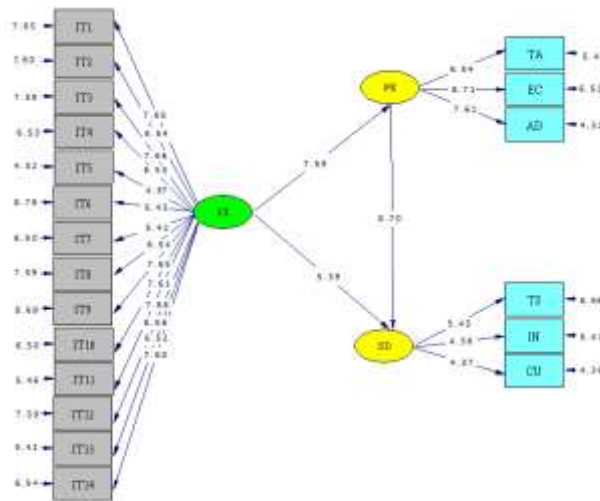
متغیر	k.s مقدار	سطح معناداری	وضعیت
هدفگذاری	۲/۸۲	۰/۶۶	نرمال
آموزش و فرهنگ سازی	۲/۷۱	۰/۶۹	نرمال
تبلیغات	۲/۷۸	۰/۵۷	نرمال
عملکرد سازمانهای مردم نهاد	۲/۷۹	۰/۵۵	نرمال
گردشگری صنعتی	۲/۶۵	۰/۵۲	نرمال
ساختارهای حمل و نقل	۲/۰۵	۰/۸۲	نرمال
زیرساخت	۲/۰۴	۰/۸۱	نرمال
فرهنگ	۲/۹۳	۰/۶۳	نرمال
توسعه پایدار	۲/۳۱	۰/۶۷	نرمال

همان طور که در جدول (۴) نمایش داده شده است در تمامی موارد مقدار معناداری بزرگتر از ۰/۰۵ بدست آمده است. بنابراین دلیلی برای رد فرض صفر مبتنی بر نرمال بودن داده ها وجود ندارد. به عبارت دیگر توزیع داده های تحقیق نرمال بوده و می توان آزمون های پارامتریک را اجرا کرد.

Chi-Square=1590.24, df=623, P-value=0.00000, RMSEA=0.047

شکل ۲: ضرایب مسیر مدل اصلی پژوهش

Chi-Square=1590.24, df=623, P-value=0.00000, RMSEA=0.047

شکل ۳: مقادیر آماره تی مدل اصلی پژوهش

همانطور که در جدول (۵) نمایش داده شده است، شاخص‌های نیکویی برازش در بازه مورد قبول قرار گرفته‌اند. لذا می‌توان نتیجه گرفت که مدل تحقیق از برازش مطلوبی برخوردار است.

جدول ۵: شاخص‌های نیکویی برازش مدل ساختاری فرضیات تحقیق

IFI	NNFI	NFI	AGFI	GFI	RMSEA	شاخص برازندگی
۰.۹۱	>۰.۹	>۰.۹	>۰.۹	>۰.۹	<۰.۱	مقادیر قابل قبول
۰.۹۵	۰.۹۶	۰.۹۴	۰.۹۳	۰.۹۱	۰.۰۴۷	مقادیر محاسبه شده

جهت ارزیابی نقش میانجی عملکرد سازمانهای مردم نهاد از آزمون سوبل استفاده شده است که در جدول (۶) نمایش داده شده است.

جدول ۶: نتایج حاصل از روش سوبل برای بررسی معناداری اثر غیرمستقیم

نتیجه	تائید یا عدم تائید	P (sig)	t آماره	ضریب مسیر استاندارد	فرضیه
متغیر عملکرد	تائید	P<0.05	۷/۵۹	۰/۶۱	عملکرد سازمانهای مردم نهاد ← گردشگری صنعتی
سازمانهای مردم نهاد	تائید	P<0.05	۸/۷۰	۰/۷۲	توسعه پایدار ← عملکرد سازمانهای مردم نهاد
در تاثیر گذاری گردشگری صنعتی بر توسعه پایدار نقش میانجی جزئی دارد	تائید	P<0.05	۵/۳۹	۰/۴۱	توسعه پایدار ← گردشگری صنعتی
		ضریب مسیر غیر مستقیم = ۰/۳۵۰			ضریب مسیر مستقیم = ۰/۳۱۹
		غیر مستقیم = ۲۶/۷۸۳			مستقیم = ۲۴/۶۰۹
				ضریب مسیر کل = ۰/۶۶۹	

همانطوری که در جدول (۶) نشان داده شده است مقدار قدرمطلق t غیر مستقیم حاصل از آزمون سوبل (۶/۷۸۳) است، که این مقدار از (۱/۹۶) بیشتر است. بر این اساس می توان نتیجه گرفت که تاثیر غیر مستقیم گردشگری صنعتی بر توسعه پایدار با میانجی گری عملکرد سازمانهای مردم نهاد معنی دار و فرضیه مذکور مورد تایید قرار گرفته است.

نتیجه گیری

فرضیه اول به بررسی تاثیر گردشگری صنعتی بر عملکرد سازمانهای مردم نهاد پرداخته است. نتایج این فرضیه با یافته های پژوهش های (Alaei, 2016) مطابقت دارد و پشتیبانی می شود. وی در پژوهش خود به این نتیجه رسید که میزان تاثیر فعالیتهای سازمانهای مردم نهاد کمتر از حد متوسط است و میزان تاثیر فعالیتهای سازمانهای مردم نهاد در زمینه هدف گذاری، آموزش و فرهنگ سازی و تبلیغات و جذب گردشگر کمتر از حد متوسط است. (Dorostkar et al, 2016) نیز در پژوهش خود بیان کردند که تئوری گردشگری صنعتی به عنوان گزینه مناسب شکل گیری منطقه خلاق مطرح می باشد. چرخه منطقه خلاق شامل: نوآوری، سرمایه اجتماعی، کیفیت زندگی، سرمایه انسانی خلاق می باشد. نتیجه حاصل بدین صورت تبیین می گردد که صنعت گردشگری در حال حاضر به عنوان یکی از پردرآمدترین بخشهای اقتصاد جهانی دارای اثرات اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی، زیست محیطی و امنیتی می باشد. توسعه گردشگری، در توسعه پایدار اقتصادی و اجتماعی- فرهنگی مقصدهای گردشگری مؤثر بوده و موفقیت گردشگری نیز وابسته به امکانات خدمات رفاهی و آسایشی، اطلاع رسانی و پتانسیلهای گردشگری هر محدوده جغرافیایی می باشد. بنابراین؛ رفع تنگناها و برنامه ریزی در جهت بالفعل نمودن پتانسیلها و استعدادهای پنهان مناطق و درک نیازهای گردشگری و گردشگران، در اداره جریان گردشگری اهمیت اساسی دارد. عدم برنامه ریزی صحیح، چنین رویکردی موجب پدید آمدن نگرانیها و بیم هایی از تهدید و تخریب هویت، محیط و میراث طبیعی، تاریخی و فرهنگی ساکنان محلی می شود. به طوریکه مقابله با اثرات ناشی از رشد گردشگری برنامه ریزی نشده، نیازمند روشها و شیوه های صحیح مدیریت، برنامه ریزی و طراحی این مکانها است که از طریق امکان سنجی و اولویت بندی توسعه گردشگری امکان پذیر می باشد و زمانی که این اولویت بندیها شکل گرفتند باید با شناخت فرصتهای کارآفرینانه دست به خالقیت زد و به توسعه انواع گردشگریهای مرتبط پرداخت. این نوع گردشگری باعث می گردد که سازمانهای مردم نهاد بیش از پیش به فکر اقتصاد منطقه بوده و میزان توجهات خود را بر پایه این نوع از گردشگری معطوف نمایند. وجود معیارهای ارزشمند و مهم در زمینه گردشگری صنعتی منطقه باعث می گردد که سازمانهای مردم نهاد در تلاش برای بهبود شرایط گردشگری

صنعتی باشند و از تمامی پتانسیلهای موجود در جهت بهینه سازی شرایط و فراهم آوردن امکانات در جهت ورود گردشگر به منطقه استفاده نمایند.

فرضیه دوم به بررسی تاثیر عملکرد سازمانهای مردم نهاد بر توسعه پایدار پرداخته است. نتایج این فرضیه با یافته های پژوهش های (Rajabnejad sheikhani et al, 2019) مطابقت دارد و پشتیبانی می شود. آنها در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که بین گردشگری و افزایش اشتغال و سطح درآمد در روستاهای مورد مطالعه رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. (Kelboro & Stellmacher, 2015) نیز اذعان نمودند که نیازهای محلی، منافع سیاسی منطقه در بسیاری از پارکهای محلی در کسورهای جنوب صحرای افریقا یافت می شود. در نهایت وضعیت در این پارک به گونه ای است که یک نوع برنامه ریزی یکپارچه یا مشارکت همه ذینفعان و مردمان محلی مورد نیاز است. نتیجه حاصل بدین صورت تبیین می گردد که امروزه توسعه به عنوان یک فرآیند، مهمترین بحث کشورهای، بویژه کشورهای در حال توسعه است. تحقق پیشرفت و توسعه کشورها نیز مستلزم بهره گیری از استعداد و توان و حضور فعالانه مردم و مشارکت آنها در مراحل توسعه است؛ بطوریکه توسعه و مشارکت را امری درهم تنیده دانسته اند و فرآیند توسعه وقتی با ثبات و موفقیت همراه می دانند که با افزایش مشارکت مردم توأم باشد. در این زمینه اگرچه نهادها و تشکل های مختلف وجود دارد، ولی مهم ترین و اصلی ترین شیوه بهره گیری از مشارکت فعال و همه جانبه مردم در روند توسعه، سازمانهای غیردولتی هستند که به عنوان بخش سوم در کنار بخش خصوصی (بازار) و دولت (عمومی) در اداره جامعه نقش دارند، در ده های اخیر، نقش سازمانهای غیر دولتی در اداره امور جوامع افزایش یافته و فعالیت این سازمانها به طور روزافزونی تشدید می شود. یکی از دلایل پیدایش سازمانهای غیردولتی، ناکارآمدی سازمان های دولتی در انجام برخی از امور جوامع بوده است. از آنجایی که محدودیت منابع و بی انتها بودن نیازهای بشر ایجاب می کند که کارایی مصرف منابع موجود به طور مداوم، بهبود یابد، سازمانهای خصوصی و سپس دولتی در سال های اخیر به طور چشمگیری برای کارآمدی هرچه بیشتر به سازمانهای مردم نهاد روی آورده اند و موجبات توسعه پایدار را فراهم نموده اند. سازمانهای مردم نهاد گردشگری در زمینه شرکت در امور فعالیت های گردشگری، همکاری با فعالیت های اجرایی دولتی، همکاری با دولت در بخش های مختلف اقتصادی و درآمدزایی گردشگری، بالا بردن سواد گردشگری و آموزش نیروهای زبده و کارآمد، حفظ و ارتقاء سرمایه های اجتماعی، تشویق و مشارکت دادن زنان در امور گردشگری، سرمایه گذاری برای توسعه اقتصادی، امنیت گردشگران، حفاظت از منابع طبیعی و محیط زیست، بالا بردن استانداردهای زیست محیطی تسهیلات و امکانات گردشگری و تدوین اهداف در جهت تعیین استانداردهای محصولات ارائه شده به گردشگران تدوین نموده اند و در جهت رسیدن به این اهداف در تلاش هستند.

فرضیه سوم به بررسی تاثیر گردشگری صنعتی بر توسعه پایدار سازمان پرداخته است. نتایج این فرضیه با یافته های پژوهش (Szromek & Herman, 2019) مطابقت دارد و پشتیبانی می شود. آنها در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که وجود انعطاف پذیری گردشگری و جاذبه های صنعتی و تاریخی می تواند در رونق سازی این صنعت نقش داشته باشد. نتیجه حاصل بدین صورت تبیین می گردد که نقش استراتژیک و مهم منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس چه در توسعه منطقه ای و چه در بحث توسعه ملی غیر قابل انکار است. شکل گیری منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس و به دنبال آن حضور شرکت های بزرگ داخلی و خارجی برای اجرا و تکمیل فازهای پالایشگاهی، مجتمع های پتروشیمی، توسعه صنایع مختلف و فعالیت های مرتبط همراه با جذب انبوهی از نیروهای کار، درجه اهمیت این منطقه را به عنوان بزرگترین مرکز رشد اقتصادی کشور ارتقاء داده و به عنوان مرکز رشد منطقه ای و ملی تاثیرات عمده ای در ساختارهای منطقه به وجود آورده است. ایجاد زمینه فعالیت های صنعتی، خدماتی، گمرکی، حمل و نقل، تعمیرات، صنایع مرتبط با صنعت نفت، گاز و پتروشیمی، گسترش شبکه برق و صنعت

توریسم، رفع محرومیت، ایجاد اشتغال و توسعه این فعالیت ها از بدیهی ترین دستاوردهای جانبی ناشی از آبادانی این منطقه خواهد بود. نتیجه لزوم بررسی میزان تأثیر گذاری این تغییرات بر توسعه منطقه برای برنامه ریزی های آینده ضروری به نظر می رسد. در حوزه انسانی از آنجایی که عمده فعالیت اقتصادی منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس بر پایه کشاورزی محدود، ماهیگیری و بازرگانی به شکل ملوانی و بعضاً به صورت قاچاق کالا بوده و اساساً نیروی تربیت شده فنی و تحصیل کرده در منطقه وجود نداشته است، شرکت هایی که مجتمع های بزرگ را شروع کردند چه در زمان اجرای پروژه ها و چه در زمان بهره برداری نیاز به تأمین نیروهای آموزش دیده داشته و لذا همکاری های مختلفی چه در حوزه آموزش و پرورش و سازمان فنی و حرفه ای و چه دانشگاه نفت و گاز در دانشگاه خلیج فارس جهت تربیت نیروی های آموزش دیده آغاز شد که این همکاری های آموزشی با توجه به افزایش سهم نیروهای بومی و تأثیرگذاری گردشگری صنعتی در منطقه نشانی دیگر از توسعه آموزش در این منطقه می باشد.

فرضیه چهارم به بررسی نقش میانجی عملکرد سازمانهای مردم نهاد در تأثیرگذاری گردشگری صنعتی بر توسعه پایدار پرداخته است. نتایج این فرضیه با یافته های پژوهش های (Kruczek & Kruczek, 2016) مطابقت دارد و پشتیبانی می شود. آنها در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که جاذبه های صنعتی و احیاء مکانهای طبیعی و صنعتی و ایجاد مسیرهای توریستی در این مناطق می تواند بر توسعه صنعت توریسم صنعتی بیفزاید. نتیجه حاصل بدین صورت تبیین می گردد که یکی از مهم ترین الزامات تأسیس سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس به وجود آوردن زیر ساخت ها و امکانات لازم برای تأسیسات صنعتی و همچنین برای افرادی که در آنجا شاغل می شوند است. احداث جاده ها و اتوبان ها، اسکله ها و بنادر، فراهم کردن و بهبود زیرساخت های آب و برق و گاز، ایجاد امکانات تفریحی و مراکز آموزشی و بهداشتی از جمله این مصادیق به شمار می رود که ساکنین و نیز صنعت گردشگری نیز به طبع از این امکانات بهره مند شدند. از سوی دیگر تأثیرات بارزی را در شاخص های اقتصادی مثل افزایش نرخ اشتغال یا تغییر ساختار اشتغال (افزایش مشاغل صنعتی) و شاخص های جمعیتی مثل افزایش چشمگیر نرخ رشد و دو برابر شدن تعداد مردان به زنان شاهد هستیم که بطور مستقیم معلول تأسیس منطقه ویژه پارس هستند. بدیهی است که شروع چنین فعالیت بزرگ صنعتی در این منطقه که تا قبل از آن دارای واحد صنعتی نبوده و زندگی به صورت طبیعی جریان داشته، منجر به تغییرات زیادی می شود و زندگی ساکنان بومی را دستخوش تغییرات زیادی می کند. آگاه سازی مردم و همگام کردن آنها با پروژه ها می تواند یکی از عوامل مهم موفقیت باشد. چرا که مردم گاهاً به دلیل مشکلات اجتماعی ایجاد شده و همچنین آلودگی های مختلف ناراضی هستند و خود را در سود پروژه ها سهیم می دانند. در این راستا پیشنهادهای کاربردی زیر قابل طرح است:

توصیه می شود سازمانهای دولتی با زمینه سازی های لازم، حضور فعال و مشارکت سازمانهای مردم نهاد در تصمیم گیری های کلات را مهیا سازند. با توجه به بالا بودن اعضای سازمانهای مردم نهاد، توصیه می شود استعدادها و توانمندیهای این اعضا شناسایی شده و در راستای تحقق اهداف سازمانهای مردم نهاد به کار گرفته شوند. پیشنهاد می شود که سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس به پیشنهادها و نظرات کارشناسی و روشهای علمی ارائه شده توسط سازمانهای مردم نهاد توجه بیشتری نماید و آنها را در عمل نیز به کار ببرد. پیشنهاد می شود از اعضای سازمانهای مردم نهاد حق عضویت ماهانه یا سالانه هرچند به مقدار کم گرفته شود تا مقداری از نیازهای مالی این سازمانها کاسته شود. پیشنهاد می شود که ارتباط قوی تری در زمینه تبادل اطلاعات بین سازمانهای غیردولتی موجود در داخل با یکدیگر و نیز با سازمانهای غیردولتی بین المللی برقرار گردد تا از فناوری و نوآوریهای سازمان های دیگر نیز استفاده شود. همچنین از دوباره کاری و تداخل کارها جلوگیری بعمل آید. از محدودیت های پژوهش حاضر این بود که با توجه به اینکه عوامل متعددی بر توسعه پایدار سازمان منطقه ویژه اقتصادی

انرژی پارس تاثیر می گذارد(به کارگیری رویکردها و شیوه های مشارکتی، تامین منافع اجتماعی و استفاده پایدار از منابع طبیعی)لیکن در این تحقیق ثابت در نظر گرفته شده اند.بر این اساس به پژوهشگران آتی پیشنهاد می شود به بررسی توسعه پایدار سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس از منظر متغیرهای فوق بپردازند.

References

- Alaei, S.(2016). Investigating the role of non-governmental organizations in the development of sustainable tourism in Ahvaz. Master's thesis in the field of tourism management, Bakhtar Ilam Institute of Higher Education. (In Persian).
- Ashournejad, Q., Amiraslani, F., Kiavarz Moghadam, M., & Toomanian, A. (2019). Impacts of Landuse/Landcover Changes on the Ecosystem Service Values in Pars Special Economic Energy Zone Using Remote Sensing. *Physical Geography Research*, 51(2), 317-333. (In Persian).
- Beyzaie, M., & sedaghati, A. (2019). Sustainable Tourism Development Planning: Identifying Basic Elements and Assessing Status (Case Study: Bojnord County). *Geography and Environmental Planning*, 30(1), 111-126. doi: 10.22108/gep.2019.116360.1139. (In Persian).
- Damari, B., Salarianianzadeh, M. H., Vosough Moghadam, A., Hajebi, A., & Emami, H. (2020). Health status from the perspective of senior managers of Pars Special Economic Energy Zone. *Journal of Preventive Medicine*, 7(1), 43-32. (In Persian).
- Dorstkar, E., Habib, F., & Majedi, H. (2016). Feasibility Study of Formation Creative Region According to Tourism Industry (Case study: Yazd City). *Geography and Development*, 14(45), 19-40. doi: 10.22111/gdij.2016.2919. (In Persian).
- Eustachio, J. H. P. P., Caldana, A. C. F., Liboni, L. B., & Martinelli, D. P. (2019). Systemic indicator of sustainable development: Proposal and application of a framework. *Journal of Cleaner Production*, 241, 118383.
- Hummels, H., & Argyrou, A. (2020). Planetary demands. Redefining sustainable development and sustainable entrepreneurship. *Journal of Cleaner Production*, 123804.
- Jami, R.(2016), Effects and consequences of Pars Energy Special Economic Zone on regional development (Kangan city), master's thesis in the field of regional development planning, Allameh Tabatabai University. (In Persian).
- Kelboro, G., & Stellmacher, T. (2015). Protected areas as contested spaces: Nech Sar National Park, Ethiopia, between 'local people', the state, and NGO engagement. *Environmental development*, 16, 63-75.
- Kruczek, Z., & Kruczek, M. (2016). Post-Industrial Tourism as a Means to Revitalize the Environment of the Former Oil Basin in the Polish Carpathian Mountains. *Polish Journal of Environmental Studies*, 25(2).
- Lewis, D., Kanji, N., & Themudo, N. S. (2020). *Non-governmental organizations and development*. Routledge.
- Malghan, J.(2018).Survey of the strategies of the Pars Energy Economic Zone Organization for the sustainable development of Aslawiyeh, master's thesis in the field of environmental education, Payam Noor University, Rey Center. (In Persian).
- Mousavi, M.(2015).the necessity of entrepreneurship development in the ecotourism and industrial tourism sector (case study: Asalouye and its surrounding villages), master's thesis in the field of tourism management, Semnan University. (In Persian).
- Pourrihan, M.(2018).Feasibility of Industrial Tourism Capacities in Pars Energy Special Economic Zone, First National Conference on Sustainable Development of Sustainable Ecosystem of the Persian Gulf. (In Persian).
- Rabizadeh, S.Nasiri, I.(2015).Non-governmental Organizations and Tourism Development, National Conference of New Ideas in Tourism, Geography and Local Development, 1-13. (In Persian).
- Rajabnejad sheikhani, S., Ahmadian, M., Jafari, H., & Jahani, M. (2019). Survey of tourism in sustainable economic development in sustainable rural development, focusing on economic dimensions, case study: Fouman County. *Watershed Engineering and Management*, 11(3), 784-797. doi: 10.22092/ijwmse.2018.121083.1458. (In Persian).
- Rayanzeki, C, Morgana,L,Kitri Widaretna,S, (2018), Environmental NGOs, Policy Entrepreneurs Market-Based Tools for Ecosystems and Industrial Tourism - *Social and Behavioral Sciences* 52,197 – 206.

- Salehi, S., & Shateri, P. (2024). Identifying the Level of Participation of Activists of Environmental NGOs with the Approach of Environmental Culture. *Journal of Endowment & Charity Studies*, 2(1), 51-72. doi: 10.22108/ecs.2023.139156.1070. (In Persian).
- Szromek, A. R., & Herman, K. (2019). Establishing Trade in Industrial Tourism: A Case Study of Greek Historical and Industrial Monuments. *Journal of tourism studies*, 11(5), 1451.